

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра галузевої соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ ПРОСТОРУ

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

D Бізнес, адміністрування та право
D3 Менеджмент
бакалавр
Менеджмент культурних та креативних індустрій (з обов'язковим
вивчення двох іноземних мов)
вибіркова

Форма навчання	заочна
Навчальний рік	202__/202__
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2026

Розробник: кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри галузевої соціології Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

ЗАТВЕРДЖЕНО
60 зав. кафедри галузевої соціології
Ольга БЕЗРУКОВА
(підпис)

Протокол № 4 від «23» серпня 2026 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол № 5 від «23» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА
(підпис)

1. Мета дисципліни – ознайомлення з основними теоретичними визначеннями, способами тлумачень та означень понять «простір» в соціології, соціально-гуманітарних та суміжних науках, актуалізація теми простору в гуманітарній рефлексії та управлінській діяльності, означення наукової перспективи використання просторових концептів в соціокультурній евристичі.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати основи соціологічного знання
2. Вміти аналітично мислити
3. Володіти елементарними навичками роботи з комп'ютерною та цифровою технікою

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна входить до переліку вибіркового блоку «Управління територіальним розвитком»; структурно носить проблемний характер, сприяє формуванню в професійній свідомості майбутніх менеджерів культурних та креативних індустрій уявлень щодо проблематичності просторових концептів і метафор в теорії та на практиці. Передбачається набуття вмінь працювати з сучасною науковою літературою, критично опрацьовувати першоджерела, розвиток навичок аналізу, порівняння та оцінки методологічної спроможності різних концепцій простору, здобуття знань про способи тлумачень та означень поняття «простір», про відмінності між фізичним і соціальним просторами суспільства, про основні теоретичні концепції, які експлікують поняття простору, про роль і значення просторових метафор в науках та повсякденному житті, про сутність просторових образів та уявлень та їхнє соціальне значення.

4. Завдання (навчальні цілі): основним завданням є сприяння формуванню в професійній свідомості майбутніх менеджерів культурних та креативних індустрій уявлень щодо проблематичності та евристичного потенціалу просторових концептів і метафор в соціологічних і соціальних дослідженнях та в аналітичній роботі.

Що спрямовано на формування наступних **компетентностей**:

ФК27.1. Здатність прогнозувати тенденції розвитку громад та територій в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій.

ФК28.1. Здатність аналізувати соціокультурне середовище в контексті розвитку креативної економіки та культурних індустрій.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (РН) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	знати відмінності між фізичним і соціальним просторами суспільства, основні теоретичні концепції, що експлікують поняття простору; роль і значення просторових метафор в науці та повсякденному житті, сутність просторових образів та уявлень та їхнього соціального значення; поняття простору тіла та життєвого простору, а також переміщень в просторі	лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота; іспит	40
2	вміти працювати з сучасною науковою літературою, критично опрацювання першоджерела, використовувати методи аналізу, порівнювати та оцінювати методологічну спроможність різних концепцій та методологій вивчення простору	лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота; іспит	35
3	організовувати та презентувати дослідницький проект	самостійна робота, практичні заняття	контрольна робота; презентація	15
4	вести аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	самостійна робота, практичні заняття	контрольна робота; презентації	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1	2	3	4
Програмні результати навчання (назва)				
РН30.1. Уміти прогнозувати тенденції розвитку громад та територій в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій.	+	+	+	
РН31.1. Уміти аналізувати соціокультурне середовище регіонів та поселень в контексті розвитку креативної економіки та культурних індустрій.		+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

активна робота на практичних заняттях та в рамках годин самостійної роботи, в т.ч. виконання творчих робіт та кейсів, презентація результатів – РН1, РН2, РН3, РН4: загалом **60 балів** (36 мінімальних), зокрема дві контрольні роботи по 24 бали кожна (15 мінімальних).

	№	Мінімум балів	Максимум балів
Практичні заняття (РН1, РН3)	1	2	4
	2	2	4
	3	2	4
Контрольні роботи (РН2,РН3,РН4)	1	15	24
	2	15	24
Разом		36	60

- підсумкове оцінювання: письмовий іспит – РН1, РН2 (білет містить тест та два питання: есеїстичне та кейсове) – **40** максимальних балів (20 балів за виконання тесту, 10 – за виконання есеїстичного та 10 – за виконання кейсового завдання); мінімальний бал успішного складання – **24 бали**.

- додаткові бали: в межах максимальних 10% від семестрового балу, отриманого студентом/кою – протягом семестру студент/ка а) веде щоденник відвідування культурно-мистецьких заходів із реферативними нотатками та візуальним фактажем щодо змісту заходу в контексті тематики дисципліни або б) прослуховує релевантний тематичній дисципліні позаакадемічний навчальний курс, що підтверджено відповідним сертифікатом успішності або в інший доказовий спосіб.

- умови допуску до підсумкового іспиту: для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів за критично-розрахунковий мінімум – **36 балів** для одержання допуску до іспиту обов'язковим є повторне складання контрольних робіт або виконання окремого завдання від викладача.

7.2 Організація оцінювання:

Практичні заняття та контрольні роботи оцінюються по факту проведення та/або виконання завдання, бали накопичуються протягом семестру.

Завдання на практичні заняття містять практичні творчі роботи (кейси) відповідно до тематики лекційних занять та опрацювання тематичної літератури, а також презентації та групові обговорення.

Контрольні роботи виконуються самостійно в межах терміну навчального графіку.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних та практичних занять

№ п/ п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1. Простір та теорії простору.				
1	Теоретичне різноманіття смислів концепту «простір» та основних просторових понять в соціології. Поняття про пустоту. Фізичний, біологічний та соціальний виміри простору.	2	2	16
2. Просторовий вимір суб'єкта.				
2	Тіло та простір. Особистісний простір. Життєвий простір. Топофілія і топофобія. Простір дому та оселі.	2	2	16
3	Контрольна робота			30
3. Переміщення простором.				
4	Міграція та туризм. Соціально-просторовий вимір транспортних переміщень простором. Прогулянка, фланерство, дрейф.	2	2	16
5	Контрольна робота			30
Всього:		6	6	108

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **6 год.**

Практичні заняття – **6 год.**

Самостійна робота – **108 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна (базова):

- Петренко-Лисак А.О. Соціальний простір у міждисциплінарному вимірі. К.: Вадекс, 2013. 400 с.
- Лукашевич М., Мошак С., Шандор Ф. Соціологія туризму. К.: Знання, 2015. 303 с.

Додаткова:

- Дім – століття змін (Home – century of change). Л.: Шумилович Б.М., 2012. 215 с.
- Кручак Ю. Відчуття дому // Галицький кореспондент, 30.10.2014. URL: <https://gk-press.if.ua/x15598/>
- Панас Д. Антропология рідного простору // misto.media, 18.11.2025. URL: <https://surl.li/lefqoa>
- Ніколаєнко В., Ніколаєнко Л., Яковенко Ю. Залізнична мобільність: соціальна історія та практики здійснення // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2023. №1. С. 92-120. URL: <http://stmm.in.ua/archive/ukr/2023-1/9.pdf>
- Пападопулос Р. Вимушене переміщення // У чужому домі. Травма вимушеного переміщення: шлях до розуміння і одужання. К.: Лабораторія, 2022. С. 68-93.
- Петренко-Лисак А. Соціологія простору: навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності 054 «Соціологія» освітнього ступеня «бакалавр» освітньої програми «Соціологія» К.: 2023. 60 с. URL: https://sociology.knu.ua/sites/default/files/newsfiles/nmk_s.prostoru_0.pdf
- Сеннет Р. Знання на ходу – орієнтація в незнайомих місцях // Будувати і жити: етика міст. К.: КЕНЕКШЕНС, 2021. С. 197-205.
- Скокова Л. Дім: реалії і проєкції // Смилова морфологія соціуму / за ред. Н.Костенко. К.: ІС НАНУ, 2012. С. 311-352.

- Суровцева І. Транспорт та просторова мобільність в реаліях лінії розмежування // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. 2016. №37. С. 85-90. URL: <https://periodicals.karazin.ua/ssms/article/view/8003/7483>
- Ятвєцька Г. Громадський транспорт в просторі соціокультурних взаємодій // Вісник Одеського національного університету. Серія : Соціологія і політичні науки. 2015. Т.20, Вип. 2. С. 51-56. URL: <http://heraldiss.onu.edu.ua/old/article/view/56735>